

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

F. Köçərli adına
Respublika Uşaq Kitabxanası

Sərvəti və səxavəti ilə məşhur insan

Hacı Zeynalabdin Tağıyevin yubileyi münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait

Bakı – 2018

Tərtibçilər:

**Nərgiz Məcidova
Sevil Əhmədova**

Redaktor:

Könül Ağazadə

**İxtisas redaktoru və
buraxılışa məsul:**

Şəhla Qəmbərova
Əməkdar Mədəniyyət işçisi

Sərvəti və səxavəti ilə məşhur insan: Hacı Zeynalabdin Tağıyevin yubileyi münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait / Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, F. Köçərli ad.Respublika Uşaq Kitabxanası ; tərt.ed. N. Məcidova ; ixt.red. və burax.məsul Ş. Qəmbərova ; red. K. Ağazadə. - Bakı : F. Köçərli ad.Respublika Uşaq Kitabxanası, 2018. - 29 s.

©F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası, 2018

Tərtibçidən

Maarifpərvər Bakı milyonçusu Hacı Zeynalabdin Tağıyevin tariximizin 1920-ci ilə qədərki dövründə, incəsənət və elm qarşısında xidmətləri hamımıza məlumdur. Hacı Zeynalabdin Tağıyevin həyatı və fəaliyyəti xeyriyyəçiliyə ən yaxşı nümunədir. O, hələ sağlığında ikən «millət atası» titulu qazanmışdı. Bu gün də onun adı hər yerdə «xeyirxahlıq» kəlməsi ilə qoşa çəkilir.

Böyük xeyriyyəçi Tağıyevin fəaliyyətini oxuculara çatdırmaq üçün yubiley tədbirlərinin keçirilməsi məqsədəuyğundur. Çünki yubiley tədbirlərinin keçirilməsində əsas məqsəd Tağıyevin fəaliyyətini balalarımıza çatdırmaqla onları həm də düşündürməkdir. Milyonçunun həyatından bəhs edən teatr səhnəsində qoyulan tamaşa, haqqında yazılan pyes, şeir, məqalələr və s. bu tədbirlərin həyata keçirilməsinə bir vasitədir. Respublika uşaq kitabxanası olaraq hazırladığımız vəsaitdə həm həyat və yaradıcılığından, həm də tədbirlərdən bəhs edilir. Vəsait mədəniyyət müəssisələri, məktəb, lisey və s. kitabxanalarının istifadəsi üçün nəzərdə tutulub .

Həyatı

Bir xalqa məxsus mədəniyyətə də, tarixə də heç nəyi əlavə etmək olmur. Tarix yalnız onu yazanların mənafeyinə uyğun, tarixi şəxsiyyətlərin hesabına dəyişir. Hacı Zeynalabdin Tağıyev də Azərbaycan tarixi və mədəniyyətinə xüsusi səhifə yazmış belə şəxsiyyətlərdəndir. Öz zəkası, fitri istedadı sayəsində adi bənnalıqdan milyonçu səviyyəsinə yüksələrək nüfuzlu bir şəxsiyyətə çevrilən milyonçu, qazandıqlarını millətin maariflənməsi, mədəniyyətin tərəqqisi yolunda səxavətlə xərcləyərək Hacı Zeynalabdin Tağıyev adını Azərbaycan və Azərbaycandan çox-çox uzaqlarda yaymışdır. Onun fəaliyyətində xalqın ehtiyacı öz şəxsi mənafeyindən və qazancından qat-qat üstün olmuşdur. İrəli sürdüyü fikirlər çox vaxt yerli və əcnəbi kapitalistləri qorxuya saldığından, həmin kapitalistlər hər vasitə ilə ona mane olmağa çalışırdılar. Ancaq bütün mürəkkəbliklər qarşısında Hacı Zeynalabdin Tağıyev öz əməlləri ilə xalqın əbədi rəğbətini, hörmətini qazanmağa nail olmuşdur.

Erkən yaşlarında anasını itirən İçərişəhərdə başmaqçı işləyən atasının tərbiyəsi ilə böyüyən Zeynalabdin, əmək fəaliyyətinə palçıq daşıyan kimi başlayıb xırda alver ilə məşğul olur. Son dərəcə güclü iradəsi, dözümlü bacarığı sayəsində az keçmədən, bir neçə dükan sahibi və ağ neft istehsalçılarından biri olur. 1870-ci ildə o artıq iki qazanlı ağ neft zavodunun sahibi olur. O dövr Rusiyada tətbiq edilən “Ticarət və digər işlərlə məşğul olmaq hüququ üçün gömrüklər haqqında əsasnamə” 1876-cı ildə Azərbaycana da şamil ediləndə Hacı Zeynalabdin Tağıyev ikinci gildiya taciri zümrəsinə qəbul olunur. Öz dövrünün ən işıqlı ziyahlarından sayılan Həsən bəy Zərdabi ilə qonşuluğu onun xeyriyyəçilik, xüsusilə də maarifçilik işlərinə qoşulmasına ciddi təsir edir. 1900-cü ildə Hacı Zeynalabdin Tağıyevin nəslə fəxri

vətəndaş adına layiq görülür. 1907-ci ildə ona dördüncü dərəcəli həqiqi mülki müşavir rütbəsi verilir, hansı ki, neft sənayeçiləri arasında Hacı Zeynalabdin Tağıyevdən başqa həqiqi mülki müşavir rütbəsi ancaq E. Nobelə verilmişdir. Senatın 8 fevral 1910-cu il tarixli fərmanı ilə Hacı Zeynalabdin Tağıyev nəslə zadəgan rütbəsinə layiq görülmüşdür. 1923 (1938)-ci ildə Bakıda kasıb başmaqçı ailəsində anadan olmuş Hacı Zeynalabdin Tağıyev on yaşında olarkən anası Ümmü (bəzi mənbələrdə Anaxanım) xanımı itirmişdir. Əvvəlcə atasının yanında fəaliyyətə başlayan Zeynalabdin daha sonra on iki yaşında bəna yanında daşyonma sənətini, on beş yaşında bənnalıqı öyrənmiş, Bakıda bir çox binaların inşa olunmasında iştirak etmişdir. 1973-cü ildə qazdığı ilk neft quyusunun fontan vurması onun həyatında dönüş yaratmışdır. Onu milyonçu Hacı Zeynalabdin Tağıyevə çevirmişdir. O, 1894-cü ildə Mərdəkanda Kənd təsərrüfatı məktəbinin, 1896-cı il Peterburq müsəlman xeyriyyə cəmiyyətinin, 1901-ci ildə Bakıda ilk qız məktəbinin, 1883-cü ildə ilk teatr binasının, 1905-ci ildə ilk Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyətinin əsasını qoyur. 1898-ci ildə “Kaspi” mətbəəsini alaraq həmin adla Azərbaycan ziyalılarının ixtiyarına verir. Milyonçu “Quranı” ilk dəfə Azərbaycan dilinə tərcümə etdirir, Məhəmməd Hadinin "Firdovsi - ilhamat" kitabı öz xərci hesabına “Kaspi” mətbəəsində çap etdirir.

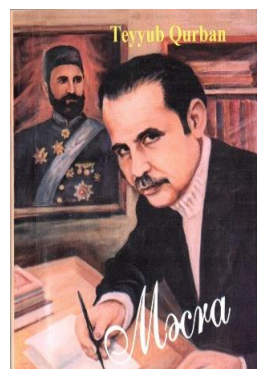
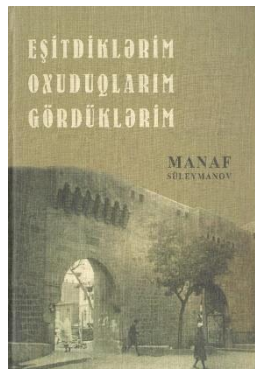
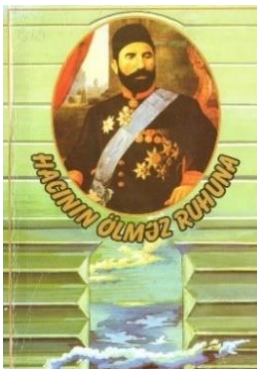
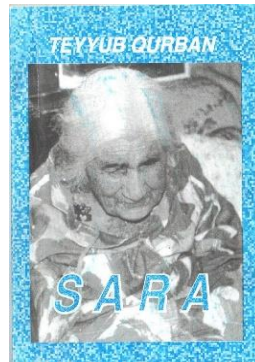
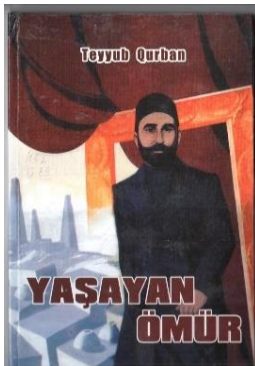
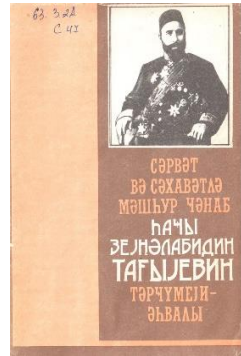
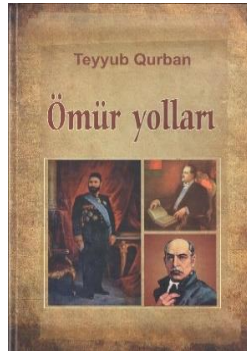
Hacı Zeynalabdin Tağıyev 1924-cü il sentyabrın 1-də, 101 yaşında vəfat etmiş və sentyabrın 4-də dəfn edilmişdir. Onun dəfninə çox böyük izdiham toplanmışdı. İnsanlar yas mərasiminə bütün Bakı və ətraf kəndlərdən ərzaq gətirirdilər.

Yubiley tədbirlərinin keçirilməsi

1938-ci ildə anadan olmuş böyük maarifçi, mesenat Hacı Zeynalabdin Tağıyevin bu il 180 illik yubileyidir. Öz maarifpərvərliyinə, xeyriyyəçilik fəaliyyətinə görə dövründə nəinki Bakıda, həmçinin rus sərmayədarları arasında tanınmış H. Z. Tağıyevin yubileyi ilə bağlı dövlət müəssisələrində, mədəniyyət müəssisələrində kitabxanalarda təhsil müəssisələri ilə birgə il ərzində müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulur. Mədəniyyət müəssisəsi olaraq bu böyük şəxsiyyətin kitabxanada da oxuculara tanıtılması üçün kitab sərgiləri, rəsm sərgisi, ədəbi-bədi gecə, haqqında yazılmış əsərlərin, kitabların icmal və müzakirəsinin keçirilməsi nəzərdə tutulub. Keçiriləcək sərgi müxtəlif başlıqlarda ola bilər: *“Əməlləri ilə xalqın hörmətini qazanmış insan”*, *“Xeyirxahlıq simvolu”*, *“Millətin atası”*, *“Dövrünün müdrik ağsaqqalı”*, *“Zəmanəsinin məşhur şəxsiyyəti”* və s. Sərgi nümunəsini sizə təqdim edirik:

1. Başlıq: “H.Z. Tağıyev – 180”
2. Tağıyevin portreti
3. Kitablارın nümayişi
4. Görkəmli insanların H. Z. Tağıyev haqqında söylədikləri fikirlər
5. Dövri mətbuatda nəşr olunan məqalələr.

Kitab sərgisi

Görkəmli şəxsiyyətlərin Hacı Zeynalabdin Tağıyev haqqında söylədikləri fikirlər:

Azərbaycan xalqının böyük oğlu Hacı Zeynalabdin Tağıyevin evinin bərpası bizim mənəvi borcumuz idi. Öz zəhməti hesabına böyük maliyyə imkanları qazanmış bu şəxsiyyət Azərbaycan xalqı haqqında müsbət fikir formalaşdırmışdır, gənclərin maariflənməsinə böyük töhfələr vermişdir.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Ümumi xeyirdən ötrü bu əsəri – insafımız rəva görmüyor ki, cənab H. Z. Tağıyevi nəzərimizdən keçirməyək, ta gələcəkdə millətin balaları bu cənabın millətə qeyrətini, vətənə məhəbbətini, insana himmətini və həmiyyətini tarixdə oxuyub, gözləri rövşən və qəlbləri şad olsun.

Nəriman Nərimanov,
Həkim, yazıçı, publisist

Hacı Zeynalabdin Tağıyevin müsəlman milləti üçün elədiyi xidmətlərini durub burada saymaq fikrinə düşsək, heç olmasa bir ay qəzetimizi ancaq elə bu təfsilatla doldursaq, yenə hamısını deyə bilmərik.

Haşım bəy Vəzirov,
naşir, yazıçı, tərcüməçi

H. Z. Tağıyevin 180 illik yubiley münasibətilə keçirilən tədbirlər zamanı onun xalqı üçün gördüyü işlərdən bəhs edən slyadın hazırlanması, ona həsr edilmiş əsərlərin müzakirəsi və ona həsr edilmiş filmlərin nümayişi məqsəduyğundur. Bu baxımdan Teyyub Qurbanın Hacıyeva həsr edilmiş “Əbədiləşən ömür” adlı poeması maraqlıdır. Kitabxanada bu əsərin icmalını,

müzakirəsini keçirmək olar. Oxucularla kitabxanada keçirilən belə tədbirlər onlarda yeni baxışlar formalaşdırır. Yeni əsərlə tanışlıq kitaba həvəsi və müəllimə marağı artırır. Müzakirədən sonra H. Z. Tağıyev haqqında anket sorğusu tərtib etmək olar:

1) H. Z. Tağıyev kimdir?

a) milyonçu

b) yazıçı

c) pedoqoq

2) Neçənci ildə anadan olmuşdur?

a) 1923

b) 1938

c) 1841

3) H.Z.Tağıyevi milyonçu edən nə oldu?

a) su

b) neft

c) iqtisadiyyat

4) Sizde Tağıyev kimi milyonçu olmaq istiyərdinizmi?

a) hə

b) yox

5) Tağıyev kimi milyonçu olsanız hansı işləri görərdiniz?

5) Onun Bakıda tikdirdiyi hansı binaları tanıyırsınız?

6) H. Z. Tağıyevə həsr edilmiş əsərlərdən hansılarının adlarını çəkə bilərsiniz?

7) H.Z Tağıyevin mülki yerində indi hansı muzey yerləşir?

a) tarix

b) ədəbiyyat

c) xalça

Məktəblilərlə ucadan oxu

Vaxtilə böyük şairimiz Hüseyn Cavid Tağıyev haqqında təqribən əlli misra farsca bir şeir yazmış və Hacı'nın mədəniyyət, maarif və incəsənətin inkişafına göstərdiyi xidmətlərini yüksək qiymətləndirmişdir. Müəllif burada Tağıyevin millətin aydınlanması, oxuması üçün gördüyü işləri önə çəkib və elə buna görə də onun şəxsini uca tutaraq fikirlər söyləmişdir. Kitabxanada bu şeirin məktəblilərlə ucadan oxusunu təşkil edə bilərik. Sonra isə suallarla onların fikirlərini öyrənə bilərik. *Şeirin müəllifi kimdir?, Hüseyn Cavid bu şeiri kimə həsr etmişdir?, Niyə məhz Tağıyevə həsr etmişdir?, Şeirdə Tağıyev necə tərənnüm edilir? və s.*

Ədiblərin qələmi belə hekayə yazdı,
Bülbüllərin dilindən gülzarə namə yazdı.
Şən nəğməli tutilər yaşıl rəngli qələmlə,
Çox bəzəklər yaratdı, gülşənsərayə yazdı.
Hər ölkədə, diyarda, şəhər, kənd məktəbinə,
Namələrlə bərabər çoxlu xitabə yazdı.
Məclislərdə deyilən sözlər, xitabələrdən,
Onun üçün katiblər bir çox hekayə yazdı.
Naxçıvanda gözəl bir yeni məktəb açıldı,
O böyük şəxs adına daşda abidə yazdı.
Müsəlmanlar onunla sevindi, fərəhləndi,
Sözsüz bu bir dərmandır, xalqın dərдинə yazdı.
Budur o səxavətli Hacı Zeynalabdin,

Soyadı Tağıyevdir, həmin ünvanə yazdı.
Min manat bəxşiş verib, böyük bir yardım ilə,
Yerlərdə və göylərdə bir parlaq ayə yazdı.
Tükənməz ətilə ümumxalq arasında,
Günəş kimi nur saçmış geniş səmayə yazdı.
Qızların təhsili üçün bir çox məktəblər açdı,
Onlar üçün arxayın, möhkəm himayə yazdı.
Qadınlara oxumaq, böyük ya kiçik olsun,
Daha lazımdır hər bir şeydən ziyadə yazdı.
Bakıda mədəniyyət işıqları yandırdı,
Mətbuat onun haqda hər gün bir namə yazdı.
Dəmiryol işlərini əlinə almasıyla,
Şəni müsəlmanların qalxdı ucayə yazdı.
Kimdir Hatəm Tai ki, ona bərabər olsun,
Tayı yox, Süleymana onu həmpayə yazdı.
Avropadakı məşhur jurnal, qəzetlər belə,
Haqqında çox təriflər deyib məqalə yazdı.
Nuşirəvana bənzər, ölməzdir o, yaşayar,
Adı itiməz, ömrünə olmaz nəhayə yazdı.
Səxavətin güc ilə bütün dərdlər sağalar,
Səxavətlə mis belə dönər kimyayə yazdı.
Elm əsasını qoyan, maarifin hamısı,
Elm əhlinə süd verən mehriban dayə yazdı.
Bir çox pullar sərf etdi elm, hünər yolunda,
Müdrək adı, şöhrəti qalxır səmayə yazdı.
Biliyin faydası var həm dünya, həm üqbada,
Biliklə əldə olar məqsəd və qayə yazdı.
Elm – gülüstandırsa, o, elmin bağbanıdır,
Çiçəklənəcək məktəb yaxın zəmanə yazdı.
Ağaclar yaşllaşır elmin işığı ilə,
Geyindirir onları yaşıl qəbayə yazdı.
Çox çəkmədən ağaclar gözəl meyvələr ilə,

Rəngarəng incilərdən alar pirayə yazdı.
İndi Qafqaz əhlinə vacibdir elm oxumaq,
Göz açmalıdır əhli işıq dünyayə yazdı.
Başqa millətlər hamı bəhrə almış elmdən,
Bizə qalmışdır ancaq baxmaq ətayə yazdı.
Xarici xalqlar daim hərəkətdə zamantək,
Ümidi müsəlmanın qalmış ah-vayə yazdı.
İndi hamıdan artıq elm gərəkdir bizlərə,
Savadsızlıq qul edər, salar bəlayə yazdı.
Naxçıvanda başlanmış yeni tədbir bu yolda,
Şükür olsun o qüdrətli, böyük Xudayə yazdı.
Digər xalqlartək bu xalq elmə sahib olacaq,
Bu xalqın ümidinə yoxdur nəhayə yazdı.
Xalq elçiləri ömrü uzun olsun, əbədi
Elmin talibləri də çatsın səfayə yazdı.
Çox çəkməz ki, bizlər də mədəniyyət alarıq,
Şükür böyük Allaha, o bihəmtayə yazdı.
Hacı Zeynalabdin uzun illər ömr etsin,
Rəhim Allahdan olsun ona himayə yazdı...

Hacı Zeynalabdin Tağıyevin sarayına – Azərbaycan Tarix Muzeyinə ekskursiya.

Kitabxanaçı məktəb, lisey şagirdləri ilə birgə bu gün də adı insanpərvərlik rəmzi kimi çəkilən məşhur Bakı milyonçusu Hacı Zeynalabdin Tağıyevin tarix muzeyinin nəzdində yerləşən doqquz otaqlı ev muzeyinə ekskursiya təşkil edə bilər. Xatirə muzeyinə daxil olan otaqların, əşyaların, mebelin bərpası ilə məşğul olan Azərbaycan və İtaliya mütəxəssisləri H.Z.Tağıyevin ailəvi fotoalbomu əsasında otaqların əvvəlki görkəmində yenidən bərpa eləmişlər. Şagirdləri muzeyi təşkil edən bu otaqlarla tanış edirik: 1) H.Z. Tağıyevin iş kabinetini, 2) Şərq zalı, 3) kitabxana, 4) bilyard otağı, 5) yemək otağı, 6)

məlumat otağı, 7) Sona xanım Tağıyevanın bəzək otağı – buduar, 8) yataq otağı, 9) təmizlik otağı.

Bələdçi muzeyi gəzərkən şagirdlərə otaqlar haqqında məlumat verir. Xatirə muzeyinin ekspozisiyası H. Z. Tağıyevin iş kabinetindən başlayır. Kabinet özünün sadə gözəlliyi ilə seçilir.

Onun divarları qırmızı ağacdan düzəldilmiş panellərlə və naxışlı tünd yaşıl divar kağızı ilə bəzədilmişdi. Burada bilavasitə Hacınin özünə məxsus kitab şkafı, yazı stolu, kreslo, stul və dolabla yanaşı köhnə ailəvi fotoalbom əsasında hazırlanmış digər əşyalar da vardır. Kitab şkafında Rusiya imperiyasının qanunlar toplusu, məlumat kitabları, ensiklopediyalar saxlanılır. Yazı stolunun arxasındakı divarda Hacınin öz şəkil kolleksiyasından İran hökmdarları Nadir şah Əfşar və Fətəli şah Qacarın, solda isə Rusiya imperatoru II Nikolayın və onun xanımı Aleksandra Fyodorovnanın portretləri asılıb. Kabinetin pəncərələri ilə üzbəüz divarda isə rəssam Ayvazovskinin “Dənizdə fırtına” adlı əsəri asılıb. Hacınin İran şahı Müzəffərəddinlə görüşünü əks etdirən portret və ev sahibinin yaşadığı günlərdə olduğu kimi əvvəlki yerində asılmışdır. Yazı stolu ilə üzbəüz H.Z.Tağıyevin portretini görmək olar. Bakıda orta texniki məktəbin binasının tikilməsində göstərdiyi xidmətlərə, maddi yardıma görə şəhər duması H.Z.Tağıyevin portretinin sifariş edilməsi barədə qərar vermişdi. Əsər 1912-ci ildə görkəmli rəssam İ.Brodski tərəfindən çəkilmişdir. Burada H.Z.Tağıyev təltif edildiyi bütün medal və ordenlərdə əks olunub. Onların arasında Rusiyanın “Müqəddəs Stanislav” ordenləri, “Səyinə görə” üç qızıl medal, İranın “Şiri xurşid” ordeni, Buxara Qızıl Ulduzu vardır.

Sarayın iki ən böyük zallarından biri olan, qədim oriyental ornamentlərini özündə birləşdirən Şərqi zalı gözəlliyi və möhtəşəmliyi ilə seçilir. Burada qəbullar, rəsmi müşavirələr və təntənəli mərasimlər keçirilirdi.

Qapıları qoz, fıstıq, armud ağaclarından hazırlanmış Şərqi zalı xüsusi zövqlə bəzədilmişdi. Buraya şəkəli stollar, stullar, royal, kreslolar və s. qoyulub. Zalı tavanına Quran ayələri yazılıb. Bu yazı və bəzəklərə 9 kiloqram qızıl işlədilib. Nəhəng çil-çıraq və güzgülərin üzərindəki bralor zalı işıqlandırmaqla bərabər, onun gözəlliyini daha da artırır. Pəncərələrin bədənnüma şüşələrində H.Z.Tağıyevın ərəb hərfləri ilə adı və soyadı yazılmışdır. Zalı müxtəlif hissələrində rast gəlinən və müsəlman memarlığında geniş işlədilən altıgüşəli ulduz Süleyman peyğəmbərin üzüyünün qaşılı formasındadır. İnanca görə, o, insanı pis nəzərdən qoruyur.

Zaldakı sütunlu tağlar möhtəşəm Şərqi zalına xüsusi gözəllik verir. Sütunlu tağların altından keçərək H.Z.Tağıyevın kitabxanasına daxil olur. H. Z. Tağıyev maarifçiliyin tərəqqisi üçün misilsiz səy və xidmətlər göstərmişdir. Onun vəsaiti hesabına görkəmli yazıçı və şairlərin, tarixçilərin əsərləri çap olunmuşdur.

Tağıyev “Kaspi” qəzetini almış və onun sahibi olmuşdu. Quran Azərbaycan dilində ilk dəfə həmin qəzetin nəşriyyatında nəşr edilmişdi. Azərbaycanda “Nəşri-maarif”, “Nicat” və b. xeyriyyə cəmiyyətlərinin təsis edilib fəaliyyət göstərməsində Hacı böyük əmək sərf etmişdi. Kitabxanada ağ rəngli, yumşaq, ipək

oturacaqli mebel dəsti, iki taxta stol, stullar və kreslolar, kitab şkafları yerləşdirilib. Kitab şkaflarında Rusiya imperiyasının qanunlar topluları saxlanılır. Xalça və pərdələr otağa xüsusi yaraşlıq verir.

Kitabxananın sağında yerləşən qapı bilyard otağına aparır. Otağın ortasında bilyard stolu qoyulmuşdur. Buradakı arxası hündür göndəri divan, kreslolar istirahət üçün nəzərdə tutulmuşdur. Otağı xüsusi

quruluşlu çil-çıraq bəzəyir. Bilyard otağı və kitabxanadan çıxıb yenidən sütunlu tağlar olan guşəyə daxil olmaq olar. Buradan solda yerləşən qapı yemək otağına aparır. Otağın divarlarına məxməri-ipək parça çəkilmişdir. Ortada uzun düzbucaqlı masa və ətrafına oturacağı məxmərdən olan stullar qoyulub. Buxara əmirinin hədiyyəsi olan gümüşdən hazırlanmış üstü minalı qab dəsti burada nümayiş etdirilir. Şkaflarda H.Z.Tağıyevin Fransadan gətirdiyi və üzərində özünün venzeli olan xörək dəsti,

gümüş bıçaqlar, büllur qədəhlər qoyulub. Otaqda həmçinin qoz ağacından düzəldilmiş, gözəl ornamentli böyük bufet yerləşir. Bufetdən soldakı qapı monitor olan otağa aparır. H. Z. Tağıyevin həyat və fəaliyyəti ilə maraqlananlar burada quraşdırılan panellər və monitordan ətraflı məlumatlar əldə edə bilirlər.

Həyat yoldaşı Sona xanımın kiçik qonaq otağı öz gözəlliyi və orijinallığı ilə o birilərindən fərqlənir. Tavan fiqurlu güzgülü lövhəciklərdən quraşdırılmış, divarlar rəngarəng naxışlarla bəzədilmişdir. Otaq bəzən güzgülü zal da adlandırılır. Mərkəzdə orijinal dəyirmi divan yerləşir. Onun üstündə lampa üçün yer

var. Burada həmçinin dördguşəli naxışlı stollar, yumşaq kreslolar və stullar qoyulub. İkinci hissədə isə kiçik və dəyirmi stol, divan, kreslolar, stullar qoyulmuşdur.

Yataq otağına bitişik balaca bir otaq var. Bu, təmizlik otağıdır. Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin Azərbaycanın tanınmış neft sahibkarı və xeyriyyəçisi Hacı Zeynalabdin Tağıyevin ev-muzeyinin ekspozisiyasına yeni vitrin əlavə olunmuşdur. Vitrində Tağıyevə məxsus olmuş Quran qabı və dini kitablar nümayiş olunur. Azərbaycanın tanınmış neft sahibkarı və xeyriyyəçi Hacı Zeynalabdin Tağıyevin ev-muzeyinin ekspozisiyasına “H.Z.Tağıyevin təltif nişanları” adlı yeni vitrin əlavə olunmuşdur. Belə ki, vitrində H. Z. Tağıyevin müxtəlif illərdə təltif olunduğu İranın “Şir-i xurşid” ordeninin 1-ci dərəcəsinin ulduz və nişanı (lentlə), Buxara əmirliyinin “Şərəfli Buxara ulduzu” ordeni, həmçinin Rusiya imperatorluğunun “III Aleksandrın tacqoyma mərasiminə həsr olunmuş medal”, “İmperator III Aleksandrın dövründə xidmətlərə görə”, “Söylərə görə” medalları nümayiş etdirilir. Quran qabı gümüşdən düzəldilmiş, qızıl suyuna çəkilmiş, mina və qiymətli daşlarla bəzədilmişdir. Belə ki, şərq naxışları fonunda mərkəzi dəyirmi medalyonda mahir zərgərlər 7 iri və 6 kiçik yaqut daşı, 8 zümrüd daşı, ikinci medalyonda isə 8 iri, 6 kiçik yaqut, 6 zümrüd daşı yerləşdirmişlər. Çəkisi 1850 qram olan qabın üzərində ərəb qrafikası ilə “Buxareyi şərif töhfə” (“Buxara hökmdarının hədiyyəsi”) yazısı və “1225” təqvim ili göstərilib.

Hələ 1935-ci ildə Muzeyə verilmiş əşyaların sənədləri muzey əməkdaşların axtarışları nəticəsində 2012-ci ildə aşkarlanmışdır. Azərbaycan xalqı qarşısında böyük xidmətləri olan Hacı Zeynalabdin Tağıyevin həyatı və çoxşaxəli fəaliyyəti ilə bağlı tədqiqat və axtarışlar davam edir. Onun Mərdəkanda qorunub saxlanan bağı haqqında oxuculara slayd hazırlaya bilərik.

Ədəbi-bədii gecə

Kitabxanada H.Z.Tağıyevin anadan olmasının 180 illik yubileyi münasibətilə hazırlanmış *“Sərvəti və səxavətilə məşhur insan”* başlıqlı ədəbi-bədii gecənin ssenarisini təqdim edirik: Səhnə qurulur. H.Z.Tağıyevin portreti, haqqında deyilmiş fikirlər divara vurulur. Zalda mesenat haqqında yazılmış kitablardan sərgi yerləşdirilir. Sərgidə həmçinin dövrü mətbuatda haqqında yazılan məlumatlardan, ailə şəkillərindən, CD məlumatlarından istifadə edilir.

I aparıcı: Əziz iştirakçılar, hörmətli qonaqlar, bura bütün varlığı ilə tərəqqipərvər və maarifpərvər bir insanı anmaq üçün yığılmışıq. Bu şəxs Hacı Zeynalabdin Tağıyevdir.

II aparıcı: Təvəllüdü bəzi mənbələrdə 1938, bəzi mənbələrdə 1923 göstərilən Tağıyev yanvarın 25-i Bakıda İçərişəhərdə anadan olmuşdur. Hələ uşaqkən ailəsinin əziyyətlə dolanışığını görən Hacı, kiçik yaşlarından bənnəliqlə zəhmətə alışaraq ağılı və çevikliyi sayəsində zəmanəsinin ən varlı adamına çevrilmişdir. Onun ən böyük varı millətini inkişaf etdirmək idi. Bunun üçün xalqı milləti yolunda hər cür malından sərvətindən istifadə edirdi.

I aparıcı: O, Azərbaycan iqtisadiyyatının birtərəfli inkişafına qarşı çıxaraq yüngül sənaye müəssisələrinin işə salınmasına, bank, ticarət sektorunun inkişafına böyük səy göstərirdi. Bu ölməz şəxsiyyət varidatının yarısını xalqın maariflənməsinə sərf etmişdir. O bilirdi ki, xalqın təhsilini inkişaf etdirmədən, maariflənmə işini köklü sürətdə yaxşılaşdırmadan milli dirçəlişə nail olmaq olmaz. Bu məqsədlə o, ilk ağır və yüngül sənaye müəssisələrinin, Bakıya kənardan çəkilməmiş ilk möhtəşəm şollar su kəmərinin, ilk gəmi tərsanəsinin və Xəzər gəmiçiliyinin inkişafı ilə yanaşı, öz dövründə 25-ə yaxın qəzet və jurnalın

nəşrinə himayədarlıq etmiş, ölkəmizdə ilk qız və oğlan məktəbinin açılmasına nail olmuşdur.

II aparıcı: 7 oktyabr 1901-ci ildə açılan qız məktəbinin açılışı münasibəti ilə Peterburqdan, Tiflisdən, Zaqafqaziyadan, Bağçasaraydan, Bakı quberniyasının baş keşişi və s. kimi maarifpərvərlərdən gələn təbriklərə Hacı Zeynalabdin belə cavab verir: “Bu məktəbin güşadı barəsində sizin bu növ izhari-rizaməndlik və məmnuniyyətiniz və bu məktəbə olan məhəbbət və hissiyyatınız məni bəis edir ki, gələcəkdə mən bir mərtəbə dəxi bu məktəbin imarətinin üstünə vaxtilə bu məktəbi müsəlmanlar üçün ünasiyyə mədrəseyi rüşdiyyəsi (gimnaziyası) qərar verəm. Və sizin bu növ hümmətiniz mənim bu fikrimin əncama gəlməyinin dəxi də təcilinə bəis olacaqdır.

I aparıcı: Qarabağdan Mirzə Əli Ələsgər Növrəs isə qız məktəbinin açılışı münasibətilə Hacıni bu şeirlə təbrik edir:

Tapdı rəvnəq binayi-niknam,
Salı, min doqquz yüz bir ildə tamam.
Sali-islamı eyləmək izhar,
Əbcəd ilə deyil mənə düşvar.
Bəli tarixə misra inşaadır,
Təqiyof uşqolu mühəyyadır.

II aparıcı: Gəlin Teyyub Qurbanın Tağıyevə həsr etdiyi “Yaşayan ömür” əsərində Tağıyevin qız məktəbinin açılması qərarına necə gəlməsi səhnəsinə tamaşa edək:

(*Səhnə qurulur. Hacınin bağı. Nəriman Nərimanov, Həsən bəy Zərdabi ilə söhbət edir. Rolları ifa etmək üçün məktəblilər gəlir.*)

H.Z.Tağıyev: Millətin ümidi ziyalılardır
Mənim də sizlərə hörmətim vardır.
Gəlin məsləhətlə bir fikrə gələk:

Müsəlman uşağı oxusun gərək.
Demirəm bağlansın mollaxanalar,
Təzə məktəbləri etməyə inkar.

N. Nərimanov: Hacı, dünyalarca razıyıq sizdən,
Yenə xəbər verdin ürəyimizdən.
Bunu yaxşı bilir ki, məsləkdaşlar,
Xalqın nicat yolu məktəbdən başlar.
Yoxdur dövrə dair məktəblərimiz,
Mollanın evində dərs keçirik biz.
Həm də bu mollalar, mollabacılar
Tifili çubuqlar, söylər acılar.
İstəsə uşağı nökeri edər,
Şagird su daşıyar, dükana gedər!

Həsən b. Zərdabi: Ay, gün tutulanda qazan çalırıq
Göydə ulduzları nişan alırıq
Cadudan, həmzətdan, cindən qorxuruq,
Kitab açıdırırıq, fala baxırıq.
Yenə qoç döyüşü, xoruz döyüşü
Olub çoxlarının əyləncə işi.
Mərsiyə deməklə, sinə vurmaqla
Şəbeh göstərməklə, oyun qurmaqla,
Vaxtını ötürür nəsillərimiz,
Avamlıq, mövhumat əsiriyik biz

H.Z.Tağıyev: Məktəb ana dili öyrətsə əgər,
Uşaq ana kimi məktəbi sevir.
Ərəbcə, firəngcə bilmək yaxşıdır,
Fəqət, ana dili ömrün naxşıdır.

N. Nərimanov: Dini bayraq edib, kor bayraq qalmaq olar,
Dini bayraq edib, ucalmaq olar.

Həsən b. Zərdabi: Gərəkdir müəllim müqəddəs olsun.
Xalqın ürəyində ülvi səs olsun.

H.Z.Tağıyev: Millət ziyalısız qaranlıq gecə,
Günəşli sabaha adlayar necə?

Həsən bəy Zərdabi: Elm silah olsa əlində sənin,
Cəhalət neyləyər elində sənin

H.Z.Tağıyev: Elmin açarıdır üsuli-cədid,
Onun banisidir fəxrimiz Seyid
Quran, təqvid, imla..., hesab dərsləri,
Tarix, coğrafiya, bunlar hər biri
Bizim uşaqlara keçilsin gərək,
Belə məktəbləri genişləndirək.

Həsən b. Zərdabi: Demək qızlarda açırısan məktəb.
(Hacı fikrə gedir)

N. Nərimanov: Bu qədər vəsait, bu qədər bina...
Duruş gətirərsən Hacı sən buna?

H.Z.Tağıyev: Pulu xərcləməsəm, olmaram aram.
Canıma dərd düşər tez qocalaram.

Həsən bəy Zərdabi: Hacı, yorduq səni, izn ver gedək,

H.Z.Tağıyev: Gəliniz, gediniz öz eviniz tək.
(Görüşüb gedirlər. Hacı tək qalır.)

H.Z.Tağıyev: Xalqın çiyinləri dağlar qaldırar,
Çünki bu dağların etibarı var.
Dağlara bənzəyir ziyalılar da,
Fəqət bu dağları saxlayan harda?
Ehtiyac içində yaşayır onlar,
Millətin yolunda fəda olanlar.
Köçdü Seyid Əzim vaxtsız dünyadan,
Şairin kəlamı çıxarmı yaddan?!
(Həzin bir musiqi.)

H.Z.Tağıyev: (tək fikirli)
Həsən bəy dediyi qızlar məktəbi...
Necə bəyan edək biz bu mətləbi?
Aha... lap дума da nə edə bilər,
Çar özü razılıq verərsə əgər...
Qızların ürəyi zərif, kövrəkdir,
Qız ilə gül kimi rəftar gərəkdir.
Qızın getdiyi yer bir toydur, bir yas.
Qalan vaxtlarında bayıra çıxmaz.
Yetər cəhalətin köləsi olmaq,
Avropalılardan geridə qalmaq,
Bizim qızlardadır abır-həya da.
Yoxdur bərabəri bütün dünyada,
Ceyran qızlarımız azad yaransın,
Odlar diyarına qanad yaransın.
Balaca Saram da onlar içində,
Yanır ata qəlbim qızım üçün də...

I aparıcı: 1901-ci ildə Bakıda qız məktəbinin açılması üçün 5 milyon qızıl pul sərmayə qoyan Hacı Zeynalabdin, 1919-cü ildə Azərbaycan Dövlət Darülfünununun (BDU) açılmasında da dövlətə maddi yardımını əsirgəmir. Bu barədə o fikirlərini “Tazə həyat” qəzetinin 1908-ci il 12 noyabr sayında belə açıqlayırdı:

Kasıb olduqlarından ata-anam mənə sevgi, məhəbbət, nəvazişdən başqa heç nə verə bilməyiblər, məndə olan bütün yaxşı cəhətlər üçün onlara – məhəbbət və nəvazişlərinə borcluyam. Şübhəsiz, bu da Allah - taalanın iradəsi ilə olub. Bütün işlərimlə yanaşı, fikrim-zikrim xalqımı xoşbəxtliyə çatdırmaqdadır. Buna görə gecə-gündüz əlləşirəm. Məqsədə çatmaq üçün çoxlu məktəb açmaq lazımdır. Çoxlu kitab, məcmuə və qəzet çap etdirib, hər yerə – uzaq kəndlərə göndərməlidir.

II aparıcı: Ona görə də məşhur Bakı milyonçusu, sənayeçisi, sahibkarı və xeyriyyəçisi Hacı Zeynalabdin Tağıyevin adı xalqımız tərəfindən bu gün də insanpərvərlik rəmzi kimi çəkilib, xatirəsi ehtiramla yad edilir. Çünki o həyatını şam kimi əridərək xalqının maariflənməsi yolunu nura qərq etmişdir. Onun zəkası iki qayə üzrə çalışmışdır: I zəngin olmaq, II milli qayəmizə xidmət etmək, milli inkişafımızı və yüksəlişimizi dəstəkləmək. O, XX yüz ilin elə parlaq bir şəxsiyyətidir ki, onun fəaliyyətinin, Azərbaycan üçün elədiklərinin üstündən nə qədər xətt çəkilsə də, onun tikdirdiyi abidələrdə hələ yüzillər boyu adı yaşayacaqdır.

(Sonda “Yük” filmi nümayiş edilir. Film 1995-ci ildə çəkilməmişdir.)

Tarixin səhifələrini vərəqlədikcə hələ neçə əsrlər bundan qabaq öz nefti - qara qızılı ilə şöhrət tapan Bakımızın, neftinin müxtəlif ölkələrə daşınması barədə qeydlərə rast gəlirik. 1847-ci ildə dünyada ilk dəfə neft quyusunun qazılması da Bakının şöhrətini hər yana yayaraq yerli əhali arasından insanları milyonlara, taxt-taca, səltənətə sahib etdiyini bilirik. Hələ uşaq vaxtlarında gündə bir qəpiyə palçıq qarışdırmaqla və daşımaqla işləməyə başlayan Zeynalabdinin də qazdığı neft quyusunun fontan vurması onu bu milyonçulardan birinə çevirir. Bəna işləməklə qəpik-quruş qazanan Zeynalabdin öz

zəhmətsevərliyi, fərasəti sayəsində milyonçu Hacı Zeynalabdin Tağıyevə çevrilir, şöhrət qazanır.

I aparıcı: Bəzi mənbələrdə 1838-ci ildə Bakı şəhərində anadan olduğu qeyd edilsədə, müasir tədqiqatçılardan M. Əliyevin “Maarifpərvər H.Z.Tağıyev” adlı məqaləsində 1823-cü ildə anadan olduğu 1924-cü ildə 101 yaşında sətəlcəm xəstəliyindən vəfat etdiyi qeyd edilir. Lakin 1900-cü ildə Nəriman Nərimanov və 1903-cü ildə Axund Yusif Talıbzadə tərəfindən yazıldığı ehtimal olunan Hacı Zeynalabdin Tağıyevin tərcümeyi-halında onun hicri-qəməri tarixlə 1256, miladi tarixlə isə 1838-ci ildə anadan olduğu göstərilir. Əbülfəz Həşimoğlu, Əkrəm Bağırov, Paşa Əlioğlunun tərtibçiliyi ilə “*Hacı Zeynalabdin Tağıyev*” kitabında tərtibçilərin birinin Tağıyevin qızı Sara xanım ilə söhbət edərkən də o atasının 1838-ci ildə anadan olduğunu söyləmişdir.

Öz zəhməti və işgüzarlığı hesabına 1873-cü ildə topladığı pulu ilə neft quyusu qazdıran Hacı'nın neft fontanları onu milyonçu Hacı Zeynalabdin Tağıyevə çevirir. Lakin Hacı heç vaxt kasıb günlərini unutmayıb, milyonlarını xalqın maariflənməsi, təhsil alması yolunda xərcləməkdən qürur duyur. Özü savadsız olduğundan Hacı savadsızlığın acısını duyan buna görə də kasıb, yetim oğlan və qızlarımızın təhsil almasına böyük qayğı göstərir. Böyük xeyriyyəçi hər il öz pulu ilə 20 azərbaycanlı tələbəni müxtəlif universitetlərə təhsil almağa göndərmiş, Qafqazda dörd məktəbin maliyyə xərclərini çəkmişdir.

II aparıcı: Ümumilikdə Hacı'nın maarif sahəsində xidmətləri çox geniş və çoxşaxəlidir. 30 min manatdan artıq xərc çəkib yetim və kasıb uşaqlar üçün Mərdəkanda kənd təsərrüfatı təmayüllü internat məktəbi açır, teatr binası tikdirib artist və yazıçıların istifadəsinə verir, qiraətxanalar üçün qəzet və jurnalların pulunu ödəyir. 1905-1911-ci illər İran məşrutə

hərəkətindən sonra, İranda onlarla məktəbin açılmasına yardım göstərir, onları məktəb ləvazimatı ilə təmin edir.

Bakı ətrafı kəndlərdə axar suyun yoxluğu su dəyirmanı qurmağa imkan vermirdi. Bunu nəzərə alaraq Hacı Mərdəkanda 1899-cu ildə dən üyüdən elektrik dəyirmanı da tikdirir və qəsəbənin əhalisinə elektrik işığı verir.

H.Z.Tağıyevin savab əməllərinin siyahısı çox uzundur. O, özündən sonra zəngin irs qoyub getmişdir. Hacı bu xeyirxah işlərə sövq edən isə xalqına olan böyük məhəbbəti idi. O, millətinin imzasını imzalar içində görmək istəyirdi.

Xalqımız onun xatirəsini uca tutur, insanlar onu həmişə minnətdarlıq hissi ilə yada salırlar. Bakıda və respublikanın rayonlarında ayrı-ayrı yaşayış məntəqələrinə, küçələrə, təhsil ocaqlarına, fabriklərə H.Z.Tağıyevin adı verilmiş, böyük xeyriyyəçinin şərəfinə nüfuzlu mükafatlar, xeyriyyə fondları, diplomlar təsis edilmişdir.

Ədəbiyyat siyahısı

Haqqında

Kitablar və kitablarda

Dilsuz. Hacı Zeynalabdin. - Bakı : Beşik, 2008. - 18 s. - (Mən və mənim dünyam. Güvəncin nağılları).

İlkin Q. Hacı Zeynalabdin Tağıyev // Bakı və bakılılar. - B. : Nurlar, 2006. - S. 234-243.

Qurban T. Əbədiləşən ömür : Hacı Zeynalabdin Tağıyevin ölməz ruhuna. - Bakı : Qismət, 2003. - 240 s.

Qurban T. Hacı Zeynalabdin Tağıyev: ömrü boyu və yubliey yaşında // Ömür yolları. - Bakı : OL, 2013. - S. 6-20.

Qurban T. Hər oxuyan Molla Pənah olmaz, hər varlanan Hacı Zeynalabdin // Ömür yolları. - Bakı : OL, 2013. - S. 101-106.

Qurban T. Səsimə hay verən var... : Hacı Zeynalabdin Tağıyevin qızı Sara xanım haqqında // Ömür yolları. - Bakı : OL, 2013. - S. 70-84.

Mahmudov C. Hacı Zeynalabdin Tağıyev // Bakı nefti, neft milyonçuları və Nobel qardaşları. - Bakı : Nurlan, 2006. - II fəsil: Bakının neft milyonçuları, onların sahibkarlıq fəaliyyəti, ailə həyatı və taleləri. - S. 90-116.

Nərimanov N. Hacı Zeynalabdin Tağıyevin 50 illiyi // Seçilmiş əsərləri. - Bakı : Çarşıoğlu, 2006. - S. 471-516. - (Azərbaycan Ədəbiyyatı).

Süleymanov M. Hacı Zeynalabdin Tağıyev // Eşitdiklərim. Oxuduqlarım. Gördüklərim. - Bakı : Xəzər, 2009. - S. 131-146.

Dövri mətbuatda

Babaşlı M. Nəşri-maarif cəmiyyətinin Azərbaycan maarifçilik tarixində yeri // Füyuzat. - 2015. - № 5. - S. 36-40.

Bayramoğlu A. Tariximizin iki məşhur siması : təsadüfi deyil ki, Hacı Zeynalabdin Tağıyevin maliyyə dəstəyi ilə ali təhsil alan onlarla gəncdən biri Nəriman Nərimanov idi // Kaspi. - 2016. - 8-10 oktyabr. - № 160. - S. 7.

Dünyaminqızı Q. Böyük xeyriyyəçinin bəxtsiz övladları : Hacı Zeynalabdin Tağıyevin qızlarının qəribə taleyi olub // Kaspi. - 2016. - 29 iyul. - № 129. - S. 7.

Dünyaminqızı Q. Millət atası, yoxsa istismarçı kapitalist? : Hacı Zeynalabdin Tağıyev varidatını xalqının maarifi, mədəniyyəti, xoşbəxtliyi yolunda sərf etsə də, sovetlər onu tam başqa cür qələmə verirdi // Kaspi. - 2016. - 4 oktyabr. - № 156. - S. 15.

Dünyaminqızı Q. Avropaya təhsilə göndərilən 99 gənc : onlardan intihar edənlər, həbsə düşənlər və ömrünü qürbətdə başa vuranlar da oldu // Kaspi. - 2015. - 28-30 noyabr. - № 199. - S. 6.

Eyvazova Y. Heykəllər tarixdən söz açır // Qobustan. - 2015. - № 3. - S. 64-67. – Məqalədə H. Z. Tağıyevin evi haqqında da məlumat verilir.

Əliyev Z. Bir portretin tarixi : Hacı Zeynalabdin Tağıyevin naturadan çəkilmiş portreti haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2016. - № 25.

Fərəcov S. Ziyalı və milyonçunun əqidə birliyi : Hacı Zeynalabdin Tağıyev haqqında // Mədəniyyət. - 2014. - 10 oktyabr. - № 77. - S. 13.

Fərzəliyev Y. Azərbaycan xalqı qarşısında böyük xidmətləri olan insan : Hacı Zeynalabdin Tağıyev haqqında // Azərbaycan Müəllimi. - 2015. - 12 dekabr. - № 46. - S. 11.

H. Z. Tağıyev : Neft sənayesinin təxirəsalınmaz ehtiyacları (Rusiya Sənayesi və Ticarətinə Yardım Cəmiyyəti Bakı bölməsində çıxış) // Xalq qəzeti. - 2017. - 6 avqust. - № 169. - S. 4.

Hüseynzadə F. Xeyirxahlıq rəmzi – Hacı Zeynalabdin Tağıyev : sağlığında "millət atası" kimi tanınan bu mesenatın 175 il keçir // Palitra. - 2013. - 26 yanvar. - № 15. - S. 10.

Qurbanova N. Tarixin izi, milyonçunun özünün yaşadığı məkan // Həftə içi. - 2017. - 8 iyun. - № 102. - S. 4.

Məmmədli C. Mesenatlıq məktəbi: tarixdən bu günümüzə // Kaspi. - 2016. - 8-10 oktyabr. - № 160. - S. 7.

Milyonçu, maarifçi... : Hacı Zeynalabdin Tağıyev // Savalan. - 2015. - 3-5 noyabr. - № 74. - S. 3.

Nəsrəddinov N. Tağıyevin unudulmuş 110 yaşlı ibtidai məktəbi // Kaspi. - 2014. - 23 aprel. - № 68. - S. 10.

Niyaz qızı A. Xeyirxahlıq simvolu : Hacı Zeynalabdin Tağıyev öz əməlləri ilə xalqın əbədi rəğbət və hörmətini qazanmışdı // Kaspi. - 2016. - 26 yanvar. - № 14. - S. 13.

Rüstəmovə-Tohidi S. Hacı Zeynalabdin Tağıyev Bakıda mart hadisələrinə dair teleqram göndəribmi? // Azərbaycan : qəzet. - 2015. - 31 mart. - № 65. - S. 7.

Rzalı R. Hacı Zeynalabdin Tağıyev: "Anası savadsız olan xalq kordur" // Kəspi. - 2014. - 25 noyabr. - № 196. - S. 15.

Tağıyevə həsr olunmuş bədii əsərlər

Bayram T. Hacı Zeynalabdin Tağıyevin abidəsi qarşısında : şeir // Seçilmiş əsərləri. - Bakı : Lider, 2005. - S. 154.

Əmirli Ə. Məsənət // 15 pyes. – Bakı : Öndər, 2006. – S.471-516.

Xəzri N. Hacı Zeynalabdin çilçırağı : şeir // Seçilmiş əsərləri. 2 cildə. - Bakı : Lider, 2004. – C. I. - S. 115.

Xələfli Ə. R. Ötəri küləyin səsi : Hacı Zeynalabdin Tağıyevə // Həsərət körpüsü. - Bakı : Azərbaycan, 2003. - S. 110-111.

Qurban T. Yaşayan ömür : İki hissəli mənzum pyes. Hacı Zeynalabdin Tağıyevin (1823-1924) anadan olmasının 185 illiyi münasibətilə. - Bakı : ADPU nəşriyyatı, 2007. - 73 s.

Qurban T. Sara : poema. - Bakı : Şirvanəşr, 2002. - 110 s.

Sərvəti və səxavəti ilə məşhur insan
(metodik vəsait)

Ünvan: AZ-1022 Bakı şəh., S.Vurğun küç.88;
E-mail: childlibbaku@yahoo.com
URL: www.clb.az

F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanasında
çap olunmuşdur.
Sifariş: 14
Çapa imzalanmışdır: 01.02.2018
Tirajı: 100
Pulsuz